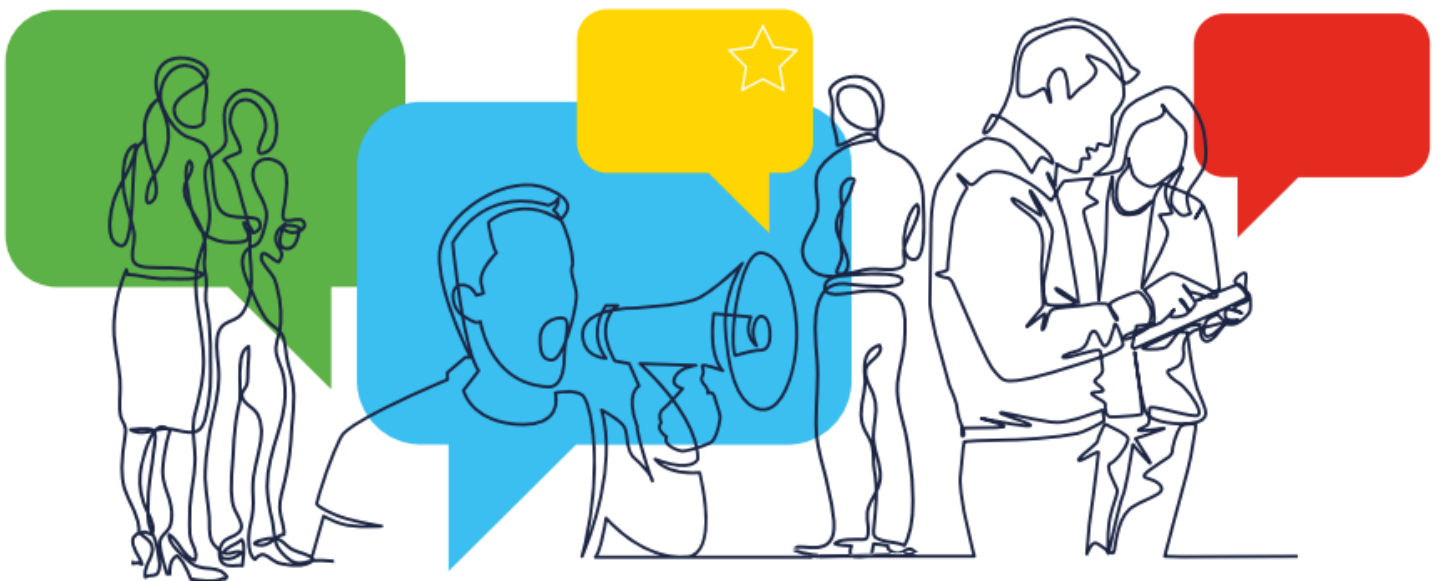

EUROPEISKA MEDBORGARINITIATIVET – FORUM

Europeiska medborgarinitiativet –
Information för organisationer i
civilsamhället

LEARN - DISCUSS - CONNECT - SEEK ADVICE

Basfakta om det europeiska medborgarinitiativet

Det europeiska medborgarinitiativet har sedan 2012 varit ett sätt för EU-medborgarna att påverka EU-politiken genom att lägga fram förslag i frågor som är viktiga för dem och där EU kan agera.

Genom ett medborgarinitiativ kan en grupp på sju EU-medborgare i sju olika EU-länder uppmana EU-kommissionen att föreslå lagstiftning. När initiativet har registrerats kan andra EU-medborgare skriva på initiativet via ett namninsamlingssystem på nätet eller på pappersformulär.

Om initiativet får en miljon underskrifter i minst sju EU-länder måste EU-kommissionen utreda initiativet och besluta hur man ska följa upp det.

Varför är medborgarinitiativet ett effektivt sätt att påverka?

A. Med ett medborgarinitiativ kan du påverka EU:s beslutsfattande:

Genom det europeiska medborgarinitiativet kan EU-medborgarna föra upp frågor som är viktiga för dem på EU:s dagordning. Det är världens första överstatliga instrument för deltagardemokrati i sitt slag och en viktig bro mellan allmänheten och EU-institutionerna. Här är några **medborgarinitiativ som har påverkat EU-lagstiftningen**:

- **Vatten och sanitet är en mänsklig rättighet! Vatten är en samhällsnytta, inte en handelsvara!**

Det här initiativet (också kallat Right2Water) startade 2012 och var det allra första medborgarinitiativet som fick över en miljon underskrifter. Initiativets mål var att garantera tillgång till dricksvatten och sanitet för alla i EU och att förhindra en liberalisering av vattentjänster. Efter allmänhetens påtryckningar och ett politiskt engagemang för initiativet svarade kommissionen att det behövdes åtgärder.

År 2018 föreslog kommissionen därför en översyn av EU:s dricksvattendirektiv för att i första hand förbättra kvaliteten på och tillgången till dricksvatten, särskilt för marginaliserade och utsatta grupper.

- **Rädda icke-djurtestade kosmetikaprodukter – stå upp för ett EU utan djurförsök**

Det här initiativet från 2022 uppmanade till en skärpning av EU:s förbud mot kosmetikatester på djur. Man ville också reformera reglerna om kemikaliesäkerhet för att garantera en säker och hållbar kemikaliehantering utan djurförsök.

År 2023 föreslog kommissionen att förbudet mot djurförsök skulle fortsätta att tillämpas, samtidigt som man övervägde vissa lagändringar för att klargöra förhållandet mellan kosmetikaförordningen och Reachförordningen. Kommissionen utlovade också en färdplan för att fasa ut användningen av djurförsök vid kemikaliesäkerhetsbedömningar till första kvartalet 2026.

- **Stoppa hajfensfisket – stoppa handeln**

Initiativet fick 1 119 996 underskrifter i alla 27 EU-länder och uppmanade kommissionen att vidta åtgärder för att stoppa handeln med hajfenor i EU och förbjuda all import, export och transitering.

Kommissionen publicerade sitt svar 2023 och lovade att från och med 2025 börja övervaka handeln med hajprodukter och ta reda på vilka hajarter det handlas mest med. För att få fram bättre statistik om handeln med hajprodukter och mer detaljerade data om EU:s import och export har kommissionen infört 13 nya varukoder för hajar och hajfenor. Med hjälp av koderna kan man se vilka hajarter som det handlas mest med, bland annat blåhaj och makrillhaj. Koderna började användas i januari 2025. Kommissionen har också hållit samråd för att få in underlag och bedöma konsekvenserna av ett eventuellt förbud mot handeln med avskurna hajfenor för att utvärdera olika politiska åtgärder.

Under tiden ska EU se till att de regler som finns verkligen följs och fortsätta att driva på för internationella bevarande- och förvaltningsåtgärder för hajar och förespråka ett internationellt förbud mot hajfensfiske.

Se fler exempel på medborgarinitiativ

B. Ett medborgarinitiativ kan öka kunskapen om ett ämne:

Genom att starta ett medborgarinitiativ kan du föra upp din fråga på EU-nivå. När ditt initiativ har registrerats blir du mer synlig och kan nå ut till EU:s institutioner, medierna, civilsamhället och allmänheten.

Genom att driva kampanjer i alla EU-länder kan du föra in din fråga i den offentliga debatten och i EU-diskussionerna. Du får en plattform för att engagera sympatisörer, skapa en gemenskap kring initiativet och få i gång diskussioner i flera länder. I slutändan kan initiativet leda till ny lagstiftning.

Framgångsrika kampanjer som "End the Cage Age" och "Stoppa glyfosat" har visat hur man kan skapa en berättelse, påverka den allmänna opinionen och få institutionerna att reagera. Genom ett medborgarinitiativ kan du föra upp din fråga på en högre nivå, och få andra med på tåget.

Exempel på lyckade kampanjer och genomslaget i olika EU-länder

Medborgarinitiativen har fått stort genomslag i flera EU-länder, bland annat Ungern, Malta och Lettland. I Spanien, Tyskland och Italien har man ofta nått tröskelvärdena för antal underskrifter. Initiativen har i allmänhet bidragit till att stimulera debatten om de frågor de tar upp.

Så startar du ett medborgarinitiativ

Vilka krav gäller?

Alla EU-medborgare som har åldern inne för att få rösta i EU-valet kan starta ett medborgarinitiativ. Det finns bara två krav:

- Initiativet måste startas av sju EU-medborgare bosatta i sju olika EU-länder.
- Initiativet måste handla om ett ämne där kommissionen har befogenhet att lägga fram ett lagförslag, och det får inte vara otillbörligt eller strida mot EU:s värden.

Ett initiativ kan lämnas in på vilket som helst av de officiella EU-språken.

TIPS

I Belgien, Estland, Finland, Malta, Tyskland och Österrike kan man skriva på och starta ett medborgarinitiativ redan vid 16 års ålder. Grekland har en åldersgräns på 17 år.

Tidslinje och viktiga steg

STEG 1: Minst sju medborgare som bor i sju olika EU-länder och är minst 16–18 år (beroende på land) bildar en organisatörsgrupp och slår fast initiativets mål.

STEG 2: Organisatörerna ber kommissionen att registrera initiativet.

Innan du kan börja samla in underskrifter måste du skicka in det till kommissionen för registrering. Gör så här:

- Först ska du skapa ett användarkonto som du använder för att sköta initiativet och kommunicera med kommissionen under hela processen.
- Fyll i registreringsansökan på något av EU:s officiella språk. Du ska bland annat beskriva initiativet och dess mål, fylla i uppgifter om gruppen av organisatörer, informera om eventuella bidrag och lämna in styrkande handlingar.
- Initiativet måste uppfylla vissa krav för att kunna registreras. Det måste gälla ett ämne där kommissionen har befogenhet att föreslå lagstiftning, det får inte vara otillbörligt eller strida mot EU:s värden och det måste uppfylla vissa formkrav.

Kommissionen **registrerar endast initiativ som uppfyller de rättsliga kraven**. När kommissionen får in en ansökan kontrollerar den om kraven är uppfyllda och svarar inom två månader.

Om kommissionen beslutar att registrera initiativet publiceras det på EU:s webbplats om medborgarinitiativet. Du har sedan **sex månader** på dig att välja ett startdatum för namninsamlingen.

STEG 3: Börja samla in underskrifter.

När initiativet har registrerats och du har valt ett startdatum för namninsamlingen har du **tolv månader** på dig att samla in **minst en miljon underskrifter från EU-medborgare i minst sju EU-länder**.

De som vill skriva på ditt initiativ måste uppfylla följande krav:

- De måste vara EU-medborgare (men behöver inte bo i EU).
- De ska ha uppnått rösträttsålder för Europaparlamentsval som är 18 år i de flesta länder. I Belgien, Estland, Finland, Malta, Tyskland och Österrike räcker det med att vara 16 år och i Grekland 17 år.

Se till att följa dataskyddsreglerna och att använda de officiella formulären för underskrifter (så kallade stödförklaringsformulär).

STEG 4: Skicka in underskrifterna (minst 1 miljon) för kontroll. Organisatörerna ska inom tre månader skicka underskrifterna till de ansvariga myndigheterna i varje land där man samlat in underskrifter.

Myndigheterna har sedan tre månader på sig att kontrollera att underskrifterna är giltiga och utfärda ett intyg.

STEG 5: Skicka in initiativet och intygen från de nationella myndigheterna i steg 4 till kommissionen för granskning.

Organisatorerna har tre månader på sig att lämna in initiativet och intygen till EU-kommissionen. Allt detta kan göras via användarkontot. Resten av tidsplanen utgår från datumet när initiativet lämnas in.

STEG 6: Vänta på svar.

- Kommissionen bjuder in organisatörsgruppen till ett möte, där de får presentera sitt initiativ.
 - Senast en månad efter att initiativet lämnats in (steg 5)
- Europaparlamentet bjuder in organisatorerna till en offentlig utfrågning, följt av en debatt i kammaren, och kan anta en resolution om ämnet.
 - Senast tre månader efter att initiativet lämnats in (steg 5)
- Kommissionen publicerar sitt svar på initiativet i form av ett meddelande där man beskriver sina juridiska och politiska slutsatser, eventuella åtgärder man tänker vidta och skälen till att vidta eller inte vidta åtgärder.
 - Senast sex månader efter att initiativet lämnats in (steg 5) och efter utfrågningen i Europaparlamentet

Viktiga aspekter som organisatorerna måste fundera över

- *Hur kan jag hitta personer i andra länder som vill starta ett medborgarinitiativ med mig?*
- *Hur kan jag få personer i andra länder att skriva på mitt initiativ?*
- *Hur kan jag organisera mitt team?*
- *Hur kan jag samla in pengar till min kampanj?*
- *Hur kan jag finansiera mitt initiativ?*
- *Vilka kanaler kan jag använda för att nå ut till allmänheten?*

Du hittar svaren på frågorna i våra vägledningar och annan information i [forumet för medborgarinitiativet](#).

Så driver du ett medborgarinitiativ

För att lyckas med kampanjen krävs strategiska förberedelser, en bra organisation och en flexibel kommunikationsstrategi. Här kan du få tips för kampanjens olika steg.

1. Säkra finansiering och förbered er i tid

Det är viktigt att säkra finansiering för tidiga insatser som att ta fram en ny webbplats, kartlägga samarbetspartner och utveckla kommunikationsverktyg. Då har ni en solid grund innan ni officiellt drar i gång kampanjen så att ni snabbt kan få stöd och sedan hålla tempot uppe. Mer information

finns på vår forumsida Samla in pengar och redovisa bidragen.

2. Ge alla i teamet en tydlig roll

Med ett välstrukturerat team där alla har tydliga roller kan ni arbeta effektivare och förbättra ansvarsskyldigheten. Enligt tidigare organisatörer är det viktigt med tydliga ansvarsområden, till exempel kommunikation, juridik och nationella kampanjer, så att ni undviker dubbelarbete. Om alla vet sin uppgift går varje del av kampanjarbetet smidigt.

3. Skräddarsy kampanjen efter lokala förhållanden

Det är viktigt att anpassa kampanjens budskap och aktiviteter till de olika ländernas kulturella och politiska landskap. Initiativet My voice, My Choice visade att god kunskap om lokala sedvänjor, kulturer och sätt att kommunicera klart bidrog till att öka engagemanget och tilltron bland olika målgrupper.

4. Utnyttja symboliska datum och händelser

Genom att koppla kampanjen till temadagar och andra evenemang kan ni öka synligheten och allmänhetens intresse. Internationella kattdagen användes i kampanjen för "Rädda icke-djurtestade kosmetikaprodukter" för att engagera medierna och allmänheten. Initiativet "Förbud omvändelseterapi" samlade in 700 000 underskrifter i samband med Prideveckan, vilket visar hur viktigt det är att koppla kampanjen till relevanta händelser och evenemang.

Få hjälp i forumet

Forumet för det europeiska medborgarinitiativet är en samarbetsplattform som finns på alla officiella EU-språk. Där kan organisatörer och andra intresserade få praktisk vägledning, tips om kampanjarbetet och juridisk rådgivning och möjlighet att diskutera med varandra.

Forumet drivs av den ideella organisationen European Citizen Action Service (Ecas) enligt ett avtal med kommissionen.

I forumets avsnitt Praktiska tips hittar du vägledningar, exempel på initiativ, webbseminarier och annan information om det europeiska medborgarinitiativet.

Genom att fråga en expert kan du få gratis, skräddarsydd vägledning om olika frågor, bland annat juridiska frågor (t.ex. om förslaget gäller en fråga där EU kan agera), kampanjstrategier och insamling av pengar.

Organisatörerna kan också kontakta nationella kontaktpunkter (i de flesta länder en myndighet).

Hur stöder jag ett initiativ?

På EU:s webbplats om medborgarinitiativet hittar du alla pågående initiativ och en knapp för att stödja dem. Om du vill stödja ett initiativ ska du fylla i en stödförklaring på nätet eller på papper.

Se alla initiativ som du kan skriva på

Hur kan civilsamhällets organisationer stödja medborgarinitiativen?

Din organisation kan stödja ett medborgarinitiativ på olika sätt. Ni kan till exempel skapa eller ansluta er till en koalition av icke-statliga organisationer som arbetar för ett medborgarinitiativ. Genom att delta i kampanjarbetet bidrar ni till att medborgarinitiativet når ut till fler. Ni kan till exempel engagera er i opinionsbildning, marknadsföra initiativet, hjälpa till att bygga en gemenskap, erbjuda er sakkunskap, sprida forskningsresultat, samla in underskrifter, ge ekonomiskt stöd eller bidra med personal.

Läs mer om hur ni kan bidra:

1. Bygg och gå med i koalitioner

För att lyckas med kampanjen är det viktigt att nå ut till icke-statliga organisationer och potentiella samarbetspartner och upprätthålla kontakten med era allierade. Ett exempel är initiativet PsychedeliCare, där organisatörerna inledde sin kampanj med att bygga en gräsrotsrörelse tillsammans med partnerorganisationer på nationell nivå. I kampanjen för My Voice, My Choice byggde man ett nätverk med över 250 organisationer, även sådana som inte arbetade med reproduktiv hälsa, och samarbetade med influerare på sociala medier. Man fick med sig flera oväntade sympatisörer som skådespelare, artister och till och med klätterföreningar. Genom sin inkluderande och kreativa strategi kunde man bredda stödet, nå ut till olika målgrupper, synliggöra kampanjen bättre och få fler finansieringsmöjligheter.

2. Främja och mobilisera

Använd era nätverk, evenemang och plattformar för att informera om initiativet och uppmana folk att skriva på, och diskutera med beslutsfattare. Genom er trovärdighet och ert kontaktnät kan ni få fart på namninsamlingen och öka allmänhetens engagemang.

3. Bidra med resurser

Ni kan ställa upp med pengar, personal, möteslokaler eller digitala verktyg. Många kampanjer har haft väldigt stor nytta av bidrag in natura så att de kan få ner sina kostnader och nå ut till fler.

4. Hjälp till att samla in pengar och bygga partnerskap

Koalitioner och samarbeten kan bidra till en effektivare insamling. Och det gäller inte bara att få folk att skänka pengar eller att säkra ekonomiskt stöd. Det handlar också om att bygga strategiska partnerskap, synliggöra kampanjen och bidra till att skapa en gemenskap. För att hitta fler finansieringsmöjligheter kan ni använda EU:s öppenhetsregister över lobbyistorganisationer eller nationella öppenhetsportaler och internationella finansieringsdatabaser för att kartlägga och kontakta organisationer, stiftelser och företagssponsorer. Ett annat sätt är att samarbeta med den offentliga sektorn, till exempel genom partnerskap med offentliga organ eller organisationer som har skänkt pengar till liknande initiativ. Ni kan också söka EU-bidrag, till exempel från programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden. Företag kan också vara viktiga sponsorer. Initiativet "Rädda icke-djurtestade kosmetikaprodukter" fick pengar från The Body Shop, Dove och Unilever, och erbjöd i sin tur ökad synlighet för deras varumärken och möjlighet att visa att de tar socialt ansvar.

Initiativet "End the Cage Age" organiserades i ett samarbete mellan 170 civilsamhällesorganisationer i hela Europa. Var och en av dem bidrog till att initiativet blev en framgång. Här är några av organisationerna bakom initiativet:

Din organisation kan också driva ett medborgarinitiativ för att föra fram er sak!

Fler länkar

- EU:s webbplats om det europeiska medborgarinitiativet:
 - Så fungerar det
 - Kom i gång
 - Skydd av personuppgifter
- Forumet för det europeiska medborgarinitiativet:
 - Praktiska tips och vägledningar

- Samla in underskrifter
- Utforma och registrera initiativet
- Hitta samarbetspartner
- Samla in pengar
- Planera och driv en kampanj
- Fråga en expert och få gratis juridisk rådgivning och råd om kampanjarbetet

- Lokala kontakter: Kontaktpunkter i EU-länder och ambassadörer för medborgarinitiativet

Håll dig uppdaterad!

- Prenumerera på vårt nyhetsbrev och få nyheter om det europeiska medborgarinitiativet varje månad – på alla 24 officiella EU-språk: https://citizens-initiative.europa.eu/newsletter/subscribe_sv
- Gå med i Facebook-gruppen för medborgarinitiativet